Concept dynamisch PCL werkprogramma 2021

19 maart 2021

Provinciale Commissie Leefomgeving

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) is de onafhankelijke adviescommissie die Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten gevraagd en ongevraagd adviseert over onderwerpen die de kwaliteit van de leefomgeving aangaan.
De PCL bestaat inclusief de voorzitter uit negen vaste leden. De tiende plek wordt ingevuld door wisselende jonge onderzoekers van Universiteit of Hogeschool die tijdelijk een bijdrage leveren aan het advieswerk van de PCL. De samenstelling van de PCL is:

Dorien de Wit, voorzitter
Rudi van Etteger, lid
Bas van de Griendt, lid
Marleen van den Ham, lid
Piet Renooy, lid
Myriam van Rooij, lid
Hugo van der Steenhoven, lid
Alie Tigchelhoff, lid
Fred Vos, lid
Maarten Koese, jonge onderzoeker
Josefine van der Heijde, secretaris

Bestuurlijk contactpersoon voor de PCL in GS is gedeputeerde Huib van Essen. Ambtelijk contactpersoon is Claudia van Dam.

De PCL adviseert op hoofdlijnen en richt zich op de samenhang tussen de verschillende opgaven. Ook stimuleert de PCL het debat over de grote maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken. De commissie heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer. Ook andere provincies hebben adviescommissies voor de leefomgeving. De PCL onderhoudt contact met hen en werkt op specifieke thema's met hen samen.

De PCL stemt haar werkprogramma af met dat van de onafhankelijke Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK). De PCL en de PARK adviseren regelmatig over dezelfde thema's, maar hebben ieder een andere expertise en invalshoek. Bij de PCL ligt de nadruk op het maatschappelijk afwegingskader, sociaal-economisch, ruimtelijk en bestuurlijk. De PCL werkt agenderend, verdiepend, losmakend en levert tegenspraak.
Bij de PARK ligt de nadruk op integraal ruimtelijk ontwerp, ontwerpend onderzoek, verbeelding en inspiratie, inclusief concrete projecten. Dit betekent dat adviezen van PCL en PARK elkaar goed kunnen aanvullen.

Richtinggevende doelen

De PCL hanteert in haar advieswerk drie overkoepelende richtinggevende doelen.

1. Een gezonde en inclusieve samenleving (iedereen doet mee), waarin welvaart niet alleen in geld wordt uitgedrukt, maar ook in leefomgevingskwaliteit en waar oog is voor de verdeling van welvaart en kwaliteit.

2. Een hoge kwaliteit van natuur, landschap, landbouw en watervoorziening, waarbij de kwaliteiten van de bodem als een belangrijke weegfactor fungeren.
3. Een circulaire economie met een voortvarende energietransitie, te beginnen met de gebouwde omgeving. Waarbij de Utrechtse positie als sterke economische en innovatieve regio wordt benut om nog meer mogelijkheden tot innovatie aan te grijpen.

Invalshoeken PCL
De PCL gebruikt 6 invalshoeken bij haar advisering:
1. Kwaliteit van de leefomgeving
2. Maatschappelijk vraagstuk centraal
3. Koppeling tussen vraagstukken
4. Lange termijn en bredere context
5. Rol provincie en partners
6. Lastige punten en taboes

Verschillende werk- en adviesvormen
De PCL bekijkt per adviesthema welke werk- en adviesvorm het meest passend is: advies, film, onderzoek, gesprek, bijeenkomst, excursie of een combinatie van verschillende werk- en adviesvormen. Deze afwisseling draagt bij aan de levendigheid van het advieswerk.

Bespreking en vaststelling PCL werkprogramma
De PCL bespreekt haar concept werkprogramma met GS en met PS. Daarna verwerkt de PCL de input die uit deze gesprekken komt zoveel mogelijk. Als onafhankelijke adviescommissie stelt de PCL haar werkprogramma zelf vast. Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen of adviesbehoeften is tussentijdse aanpassing van het werkprogramma altijd mogelijk. In die zin is het een dynamisch werkprogramma.

Communicatie
De PCL heeft een webpagina op de provinciale website: www.provincie-utrecht.nl/pcl waar alle adviezen en activiteiten op staan. Daarnaast verzendt de PCL enkele keren per jaar een digitale nieuwsbrief aan haar netwerk bij de provincie en daarbuiten. Ook maakt de PCL gebruik van Twitter.

Nieuwe adviesthema's 2021

Droogte in samenhang met andere maatschappelijke thema's
Als gevolg van de klimaatverandering komen er naast periodes met veel regen ook vaker langdurige periodes van droogte voor. Dit wordt in de provincie Utrecht de laatste jaren een urgent probleem. De droogte bedreigt de natuur, maar ook de volksgezondheid en economie. De PCL wil dit thema in 2021 in de volle breedte verkennen. Waar doen zich knelpunten voor, waar liggen dwarsverbanden met andere thema's en hoe kan de samenwerking tussen partijen op dit thema nog verder gestimuleerd worden?
De provincie werkt intensief aan dit thema en heeft recent een evaluatie gehouden van haar beleid op dit terrein. De PCL zal dit adviesthema daarom in goede afstemming met de provincie vormgeven.

Woningbouw in relatie tot energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en groen
De provincie staat voor een grote woningbouwopgave: ongeveer 150.000 woningen tot 2040. Een groot deel van deze woningbouw zal binnenstedelijk en binnendorps plaatsvinden. De PCL zal in 2021 advies uitbrengen over de vraag hoe energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit geïntegreerd kunnen worden in deze woningbouwopgave. Ook wil de PCL ingaan op de vraag hoe de woonomgeving een groen karakter kan krijgen. Dit is van groot belang voor de gezondheid en het welzijn van de bewoners en uit het oogpunt van klimaatadaptatie.
Op dit thema werkt de PCL samen met de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) Paul Roncken.
Daarnaast neemt een lid van de PCL deel aan een begeleidingsgroep van een onderzoek naar de binnenstedelijke en binnendorpse woningbouwopgave dat door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) wordt uitgevoerd

Lange termijneffecten en kansen Coronacrisis
De Coronapandemie heeft effect op alle aspecten van de samenleving. Ons werkpatroon verandert, onze mobiliteit verandert en er is een digitale revolutie gaande. Het thema gezondheid komt steeds meer in de aandacht te staan. De Coronacrisis brengt veel ellende met zich mee, maar biedt daarnaast ook kansen voor een meer duurzame en gezonde samenleving. De PCL wil in 2021 advies uitbrengen over de vraag wat de provincie kan doen om de kansen die uit de Coronacrisis voortkomen te benutten.

Communicatie met en participatie van burgers
In het Coalitieakkoord neemt participatie een prominente plek in. Ook komt de Wet versterking participatie op decentraal niveau eraan. De provincie ontwikkelt een visie en verordening over dit thema. De PCL wil adviseren over de vraag hoe de provincie kan bepalen op welke domeinen en op welke momenten in de provinciale beleidsontwikkeling participatie zinvol is.

Lopende adviesthema's 2020/2021

Recreatie in verbinding met andere opgaven – advies uitgebracht op 20 januari 2021
De behoefte aan recreatiemogelijkheden dichtbij huis neemt toe. Dit komt mede door flexibilisering van het werk, toenemende aandacht voor een gezonde leefstijl, de groei van de bevolking en de Coronacrisis. De provincie Utrecht werkt aan een nieuw programma Recreatie en Toerisme als uitwerking van de Omgevingsvisie. Dit zijn voor de PCL aanleidingen om Recreatie als adviesthema op te pakken.
Omdat in de provincie Utrecht ook andere grote thema's spelen, focust de PCL op de combinatie van recreatie met de andere grote opgaven natuur, energietransitie, cultuurhistorie, binnenstedelijk bouwen, klimaatadaptatie en mobiliteit. De PCL heeft hierover vier online bijeenkomsten gehouden, waarin per bijeenkomst 10 tot 20 (praktijk)deskundigen input hebben geleverd. Op 20 januari 2021 heeft de PCL het advies Recreatie in Combinatie uitgebracht aan GS en PS. Momenteel verkent de PCL hoe ze dit advies het best onder de aandacht kan brengen van de gemeenten in de provincie Utrecht.

Circulaire samenleving – advies uitgebracht op 5 maart 2021
De provincie stelt een beleidsvisie en uitvoeringsagenda voor Circulaire samenleving op. De PCL heeft op 5 maart 2021 advies hierover uitgebracht. Om input op te halen heeft de PCL, naast gesprekken met projectleiders van de provincie Utrecht, ook gesprekken gevoerd met projectleiders van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Gelderland, Overijssel en Friesland.
In het advies geeft de PCL aan de algemene uitgangspunten en ambities van de provincie op het gebied van circulariteit te onderschrijven. Wel vindt de PCL dat een sterkere focus op de kenmerken van de Utrechtse economie en samenleving noodzakelijk is. Daarnaast adviseert de PCL om sociaal-maatschappelijke aspecten een meer prominente plek te geven. Een circulaire economie gaat over grondstoffen en milieu, nieuwe verdienmodellen en anders produceren, maar ook over anders consumeren en over onze manier van leven. Ook raadt de PCL de provincie aan om duidelijker aan te geven hoe de maatregelen uit de uitvoeringsagenda bijdragen aan de doelen uit de visie.

Inspiratiedocument Binnendorps verdichten
In mei 2019 heeft de PCL een advies uitgebracht over Woningbouw en omgevingskwaliteit in de provincie Utrecht. Hierin adviseerde de PCL de provincie om het woningbouwbeleid helemaal te richten op binnenstedelijk en binnendorps bouwen met hoge eisen aan de kwaliteit van de leefomgeving. Bij de bespreking van dit advies en de bijbehorende film met Provinciale Staten vroegen Statenleden om een vervolgadvies van de PCL over de manier waarop binnendorps bouwen in kleinere kernen vorm kan krijgen.
De PCL heeft aan drie jonge onderzoekers gevraagd om onderzoek te doen naar bestaande en geplande binnendorpse verdichtingsprojecten en daar een inspiratiedocument over op te stellen. De focus in de beschrijvingen ligt op duurzaamheid, kwaliteit van de openbare ruimte en het sociale karakter van de projecten. Ook zijn de projecten door een fotograaf in beeld gebracht.
Parallel aan dit PCL project laat de PARK een ontwerpend onderzoek uitvoeren naar binnendorpse verdichting. Dit ontwerpend onderzoek is gericht op het creëren van een streefbeeld voor binnendorpse verdichting in de toekomst.

Energietransitie en klimaatverandering
De PCL houdt de vinger aan de pols en fungeert als klankbord bij de provinciale aanpak van de energietransitie. Vanwege de urgentie en omvang van de Energietransitie opgave en de relatie met andere belangrijke opgaven, volgt de PCL dit thema met grote interesse. Hierbij legt ze de verbinding tussen de energietransitie en de voortgaande klimaatverandering.

Activiteiten 2021

Lezing Kate Raworth
Kate Raworth is een Engelse econoom van de Universiteit van Oxford. Zij heeft in 2017 een boek gepubliceerd waarin zij een alternatief economisch model voor de 21e eeuw presenteert: de Donuteconomie. De PCL heeft Kate Raworth gevraagd om een lezing te houden over het principe van de Donuteconomie in relatie tot de provincie Utrecht. De lezing op 3 februari 2021 is goed bezocht en is door de PCL online verder verspreid.
Momenteel verkent de PCL in samenwerking met Kate Raworth hoe het concept van de Donut economie verder in Utrecht toegepast kan worden.